

Aftenposten Torsdag 12. juni 1997**Tumyr/Berggrav**

Tvilsomme påstander

Av Arne Chr. Berg, Bærum

Under overskriften «Skamløst av biskopen» 1.6. strekker Arne Tumyr seg svært langt for å få underkjent biskop Berggravs betydelige rolle i 1940- og senere Den sterkt rosende omtalen Berggrav fikk for den fra en rekke høyst fremtredende ledere av motstandskampen, kort omtalt av meg i et innlegg i Aftenposten 14.5., avviser han bastant som «historieløst». Tro om ikke Tumyr selv faller i den grøften.

Han kritiserer Berggravs radiotale 16.4.40 der Berggrav i én setning antyder «godhet og ridderlighet» også hos tyskerne, vel da sett i historisk perspektiv og med en appell til tyskerne om fortsatt å utvise nevnte egenskaper. I alle fall var dette «bare» én setning blant mange der tonen nok var skarpere – eksempelvis «Vi er og blir nordmenn» og «Ingen smisking eller kryping» og lignende. Tydeligere kunne det neppe sies når fienden var sensor, som han selv sa det etterpå. Tumyr tar også opp igjen Berggravs meget omtalte tur til Stubdal (Åsa) 15.4.40. Oppfattet som om Berggrav da oppfordret norske soldater til å overgi seg.

Reisens uttalte mål var å gjøre *ikke-uniformerte* nordmenn oppmerksom på at de utstyrt med gevær kunne bli skutt som franktirører. Det var slett ikke tale om at *uniformerte* skulle gi opp kampen mot inntrengerne.

Til tross for gjentatte dokumentasjoner om saken fra Berggrav bl.a. i boken «Da kampen kom», 1945, s. 27, s. 51 og s. 200 flg., blir det ennå påstått at Berggrav oppfordret til alt opphør av motstandskampen. Sogar tyskerne fant å kunne avsanne denne påstanden. Til alt overmål hadde Per Hansson en artikkel om saken i Dagbladet 19.6.65 der han ut fra de foreliggende fakta skrev om «Løgner» som hadde «mer enn ni liv». Hadde så sant Tumyr oppsøkt det nærliggende kildematerialet, er det ikke lett å forstå at han kunne ha unngått å få rede på dette. Det samme vil gjelde Tumyrs påstand om at Berggrav gjorde denne turen

«etter samarbeid og press fra overfallsmakten». At det slett ikke var tilfellet, fremgår bl.a. av Berggravs notater og Hanssons nevnte artikkel. Turen gjorde Berggrav «Etter en rekke henvendelser fra høyt ansette mennesker» (Hansson) og ikke minst fra politimester *Welhaven* som ledende embedsmann i Oslo i dagene etter 9. april 1940.

Tumyr var heller ikke heldig med å vise til Kohts harde dom over Berggrav som påstått talerør for tyskerne. I den såkalte Kvitboken for juli var ordene om Berggrav strøket. (Kohts radiotale var 5.5.40.). Ved nærmere ettertanke har man vel funnet at det var tvilsom dekning for dem. Tumyr antyder sist i sin jo ikke altfor vederheftige omtale av Berggrav at han nok har «en rekke andre områder der Berggrav – gikk inn for samarbeid (med tyskerne)».

Om Tumyr siden vil gjøre nærmere rede for det, vil jeg tillate meg å be om at han vil gå inn for *bedre bruk* av det relevante kildemateriale som lar seg finne her – om han bare vil gjøre seg umaken med å oppsøke det.